

Yerel İktidarların Gençlere Yönelik Politikaları: Pendik ve Kartal Belediyeleri Örneği¹

Policies of Local Governments towards Youth: The Case of Pendik and Kartal Municipalities

Abdullah ŞENASLAN

Öğr. Gör. Sakarya Üniversitesi, Adapazarı Meslek Yüksekokulu
abdullahsenaslan@sakarya.edu.tr

Makale Başvuru Tarihi : 10.11.2022

Makale Yayın Tarihi : 31.12.2022

Makale Türü : Araştırma Makalesi

ÖZET

Anahtar Kelimeler

Pendik Belediyesi
Kartal Belediyesi
Gençlik
Politikaları

Küreselleşmenin ve teknolojinin etkisiyle değişen dünya sisteminde bireylere bakış açısının da değiştiğini, eski usul bireye yaklaşım tarzından uzaklaşarak yeni formül ve metotlar ile birlikte bireylere yaklaşımın benimsendiğini söyleyebiliriz. Dünyada ve Türkiye’de artan genç nüfus değişim ve dönüşümden en çok etkilenen kesim olarak karşımıza çıkmaktadır. Gençlere yönelik korumacı ve kollayıcı yaklaşım yerine, gençlerin toplumsal yaşama ve siyasal katılıma çok boyutlu olarak katılmalarının sağlanması ve onlar için yeni politikalar oluşturulması bunlara örnektir. Gençlerin toplumsal ve siyasal hayata katılımı konusunda kamu kesiminin yanında, özel sektör ve sivil toplumda çalışmalarını daha kapsayıcı hale getirmektedir. Değişen ve gelişen anlayışla birlikte gençler, yerel yönetimlerin odağı ve paydaşı konumuna gelmiştir. Belediyeler gençlere yönelik kişisel gelişim, gönüllülük faaliyeti, sportif faaliyetler, üniversite eğitim desteği, yakacak desteği, istihdam desteği gibi çalışmalar ile gençliğe duyarlı bütçeleme yapılmaktadır. Bu bağlamda gençlik yerel yönetimler için önemli bir hedef kitlesi haline gelmiştir. Bu çalışmada, iktidar ve ana muhalefet partilerinin yerel düzeydeki gençlik politikaları karşılaştırmalı olarak ele alınmış ve belediyelerin ilgili müdürlükleriyle mülakat yapılarak gençlik tahayyülleri ortaya konulmaya çalışılmıştır.

ABSTRACT

Keywords

Pendik Municipality
Kartal Municipality
Youth Policies

In the changing world system with the effect of globalization and technology, the perspective of individuals has also changed, and there is an approach to individuals with new formulas and methods from the old-style approach to individuals. The growing young population in the world and in Turkey is the segment most affected by change and transformation. Instead of a protective and protective approach towards young people, ensuring multidimensional participation of young people in social life and political participation and creating new policies for them are examples of these. It makes its work more inclusive in the private sector and civil society, as well as the public sector, regarding the participation of young people in social and political life. With the changing and developing understanding, young people have become the focus and stakeholder of local governments. Municipalities carry out youth-sensitive budgeting with activities such as personal development, volunteering activities, sports activities, university education support, fuel support, employment support. In this context, youth has become an important target group for local governments. In this study, the youth policies of the ruling and main opposition parties at the local level were discussed comparatively and the imaginations of the youth were tried to be revealed by interviewing the relevant directorates of the municipalities.

¹ “Bu makale, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yerel Yönetimler Anabilim Dalında, 2018 yılında, Dr. Öğr. Üyesi Osman Savaşkan danışmanlığında tamamlanan (“İstanbul’un Çeperinde Gençlik Politikaları: Parti Teşkilatları, Belediyeler ve Gençliğin Mobilizasyonu)” başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.”

GİRİŞ

Globalleşen dünyada artan bilimsel ve teknolojik gelişmeler, insanların hayatını engellenemez bir hızla etkilemektedir. Yaşanan bu değişim ve gelişmeler, toplumsal ve kültürel olarak bir dönüşüme, yeni bir inşaya neden olmaktadır. Bu dönüşüm ve inşa süreci, insanların yalnızca kendi hayatlarıyla sınırlı kalmayarak sosyal ve siyasi oluşumların da dönüşmesi anlamına gelmektedir.

Siyasi ve sosyal yapıların sağlıklı bir biçimde işleyebilmesi için bireylerin ve toplumların bu dönüşüm ve inşa sürecini benimsemeleri bir zorunluluk hâline gelmiştir. Karmaşık bir hâle gelen bu sürecin benimsenmesinin kolaylaştırılması ve toplum-birey arasındaki ilişkinin yeni şartlara göre yeniden düzenlenmesinde yerel yönetimler anahtar konuma sahiptir. Yerel yönetimler bir yönü ile şehrin teknik yapısıyla ilgilense de gelişen ve değişen dünyanın etkisiyle birlikte artık sosyalleşmenin, kültür aktarımının ve siyasetin odağı haline gelmiştir.

Yerel yönetimleri bu kadar etkin kılan küreselleşme süreci aynı zamanda bu yönetimlere çeşitli görevlerde yüklemiştir. Bu görevlerin en önemlisinden biri olarak gençlere yönelik politika yapmanın odağı haline gelmiş olmalarıdır. Hızlı yaşanan kentleşme süreci beraberinde birçok eksikliği beraberinde getirmiştir. Alt yapı ve üst yapı yetersizliği, işsizlik, konut ve sağlık gibi alanlarda yaşanan eksiklikleri bunlara örnek olarak gösterebiliriz. Tüm bu yaşanan sorunlardan en başta etkilenen kitle gençlerdir. Yerel yönetimlerinde gençlik politikalarının odağı haline gelmesinin en başlı nedeni de budur. Yerel yönetimler, teknik meseleler haricinde toplumun diğer kesimleri gibi gençleri de dikkate alarak onlara yönelik politikalar üretmek ile sorumludur.

Küreselleşme ile yerel yönetimlerde yaşanan değişim ve dönüşüm Türkiye özelinde gençliğin aktörler, kurumlar ve süreçler üzerinden yeniden inşa edilme çabası net bir şekilde görülmektedir. 12 Eylül 1980 darbesiyle birlikte siyasetten uzaklaş(tırıl)an ve toplum içerisindeki görünürlüğü azalan gençler, 2000 sonrasında toplumsal hareketlerin temel aktörleri olmaya başlamışlardır. Bu gençler, toplumda aktif yer almaya çabalarlarken sadece siyasi partilerin gençlik kolları ya da sivil toplum kuruluşları çerçevesinde değil, aynı zamanda yerel yönetimlerin gençlik yapılanmaları ve toplumsal hareketler aracılığıyla da toplum içerisinde var olmaya çalışmışlardır.

Çalışmanın amacı; Türkiye’de iktidar ve ana muhalefet partilerinin yerel yönetimlerince gençlere sağladığı hizmetleri karşılaştırmalı bir şekilde analiz etmektir. Siyaset katılım ile değişen güç ilişkileri yerel yönetimleri gençlerle ilgili politika ve hizmet üretiminde de temel paydaş ve odak noktası yapmıştır. Bir başka deyişle, yerel yönetimler bu işin mutfağı konumuna gelmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 14’üncü maddesinde geçen; “Belediye gençlik ve spor hizmetlerinin geliştirilmesini yapar veya yaptırır.” (www.mevzuat.tbmm.gov.tr, 2014) ifadesi, gençlikle ilgili yerel nitelikteki hizmetlerin yapılması veya yaptırılması konusunda belediyelere açık yetki vermektedir. Kanunda gençlerle ilgili hangi hizmetlerin yapılacağını açıkça belirtilmemiş olması da belediyelere gençlik hizmetleri konusunda esneklik sağlamaktadır. Buna dayanarak belediyelerin mahalli müşterek nitelikte olmak şartıyla gençlerle ilgili oldukça geniş bir hizmet alanına sahip olduğu görülebilir (Oktay, 2017: 325). Buna ek olarak, gençlik hizmetlerinin yerel yönetimlere devrine ilişkin çalışmaların sonuçlanmasını beklemeksizin bu kanun maddesiyle birlikte yerel yönetimlerin gençlik hizmetleri alanında yetkili kılındığının altı çizilebilir. Sonuç olarak gençlerin, gençlik hizmetlerini ilk elden ve sağlıklı bir biçimde alması hususunda belediyeler aktif bir rol oynamaktadır. Belediyeler bu rolü yer yer gençleri karar alma mekanizmalarına dahil ederek yaparken yer yerde gençlerin ihtiyaçları hususunda belediye bünyesinde bulunan müdürlükleri çalıştırmaktadır. İlerleyen bölümlerde belediye müdürleriyle yapmış olduğumuz mülakatlarda

bu durumlar daha detaylı bir biçimde açıklanacaktır.

Belediyelerin gençlerle ilgili hizmetlerdeki rolü ve gençlerin belediyeler ile ilişkileri değerlendirildiğinde incelenmesi gereken üç alan öne çıkmaktadır:

- 1) Belediyelerin merkez iktidarla ilişkileri.
- 2) Belediyelerin yerel düzeydeki kamu kurumlarıyla ilişkileri.
- 3) Belediyelerin sivil toplum kuruluşları ve siyasi parti gençlik kollarıyla ilişkileri.

Bu çalışma, bu üç alana odaklanarak, yerel yönetimlerin gençlere yönelik politikalarını analizini edecektir.

ÇALIŞMANIN KAPSAMI, AMACI VE SORULARI

Bu çalışma, merkez-yerel ikliminde gençlik politikalarının çeşitli açılardan birbirleriyle olan ilişkilerine odaklanarak Türkiye’de gençlik çalışmalarına mütevazı bir katkıda bulunmayı amaçlamıştır.

Türkiye’deki iktidar ve ana muhalefet partilerinin yerel yönetimlerinin, parti gençlik kollarının, bağlı yan kuruluşlarının ve STK’ların gençlik politikaları konu edinilmiştir. Bu ana konu altında, tüm bu kurumların birbirleriyle aralarındaki koordinasyon ve göstermiş oldukları faaliyetler ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu çalışmada, 2014 yerel seçim sonuçlarına göre iktidar partisi yönetiminde olan Pendik ve ana muhalefet partisinin yönetiminde olan Kartal belediyelerinin gençlik politikaları incelenmiştir. Bu belediyelerin gençlik politikaları analiz edilerek, yerel yönetimler ve merkezi yönetimler arasındaki gençlik politika ve hizmetlerinin birbirleriyle ilişkisi tanımlanmaya çalışılmıştır. Gençliğe sağlanan hizmetlerin hangi kriterler üzerinden değerlendirilip sağlandığı incelenerek bu hizmetleri sağlayan kamu kurumlarının hayata geçirdiği hizmetlerin merkezî yönetimlerle ne kadar uyumluluk gösterdiği üzerinde durulmuştur.

Yerel yönetimlerin gençlik politikalarını incelerken Pendik ve Kartal Belediyelerinin bu çalışmada odak noktası yapılmasının nedeni, bu iki belediyenin sınırdaş olmasına karşın farklı partiler tarafından yönetiliyor olmalarıdır. Bu iki belediyenin tarihçelerine kısaca göz atarak belediyeler hakkındaki bilgilerin analiz edilmesi amaçlanmıştır.

Pendik, 04.07.1987 tarihinde 19507 sayılı Resmî Gazete de yayınlanan 3392 sayılı Kanun’la Kartal’dan ayrılarak müstakil ilçe olmuştur. Pendik, İstanbul’un Anadolu yakasında yer alan ve ulaşım akslarının yoğun olduğu, Marmara’ya sahili olan bir ilçesidir. Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre ilçenin nüfusu 1990’larda 245 bin iken, adrese dayalı nüfus kayıt sistemine göre 2017 itibarıyla ilçenin nüfusu 698 bin olmuştur (www.pendik.gov.tr, 2016) ve İstanbul’un 5. Büyük ilçesidir. Pendik günden güne göç almakta olup ilçede çoğunluğu Erzurum, Erzincan, Kastamonu, Trabzon, Giresun, Ordu, Sivas, Bilecik ve Afyon illeri kökenli yurttaşlar ile Boşnak ve Balkan göçmeni kökenli yurttaşlar oluşturmaktadır. Pendik’in ekonomik durumuna baktığımızda ise sanayi, tarım ve hayvancılık geçim kaynakları olarak karşımıza çıkmaktadır. İlçenin eğitim durumuna baktığımızda ise toplam ilk ve ortaöğretim kurumu sayısı 254 olup bu eğitim kurumlarında 135.026 öğrenci eğitim görmektedir. 15-30 yaş arası yaklaşık 163 bin genç bulunmaktadır (www.pendik.gov.tr, 2016). Pendik’i yöneten siyasi partiler ise, 1989’dan 1994’e kadar %32,24 oy oranıyla Sosyal Demokrat Halk Partisi (SHP), 1994’ten 1999’a kadar Refah Partisi (RP) ve 1999’dan 2004’e kadar %32,16 oy oranıyla Fazilet Partisi (FP) olmuştur. 2004’ten günümüze kadar ise büyük bir oy desteğiyle ve oy oranıyla AK Parti tarafından yönetilmektedir (www.yerelnet.org.tr, 2016). Bu destek 2014 seçimlerinde %52,92’ye kadar çıkmıştır. İktidar, genel seçimlerde de benzer bir desteği yakalamıştır. 2004’ten beri Pendik’te yerel ve genel seçimlerde halkın tercihi aynı siyasal partiden yana olmuştur.

Kartal Belediyesi ise 1943'ten sonra ilçe olarak kabul edilmiştir ve İstanbul Anadolu yakasının en büyük ilçelerinden birisidir. Kartal, İstanbul'un Anadolu yakasında ve Pendik'in doğusunda yer almaktadır. İstanbul'un en büyük 11. ilçesidir. 1990 yılında 611 bin olan ilçe nüfusu 2017'ye gelindiğinde azalarak 463 bin olmuştur. 1992 yılında Maltepe ve Sultanbeyli, 2009 yılında Samandıra beldesinin Kartal ilçesinden ayrılması nedeniyle Kartal ilçesinin nüfusunda azalma meydana gelmiştir (www.yerelnet.org.tr, 2016). Kartal ilçesi kültür ve sanatla ön plana çıkmaktadır. Kartal'da toplam 260 ilk ve ortaöğretim kurumu bulunmakla beraber toplamda 83.320 öğrenci bu okullarda öğrenim görmektedir. Kartal'da ortalama 94 bin 15-30 yaş arası genç bulunmaktadır. Kartal'ı yöneten siyasi partiler ise, 1989 yerel seçimlerinden 1994'e kadar %40,11 oy oranıyla SHP, 1994'ten 1999'a kadar RP ve 1999'dan 2004'e kadar %31,50 oy oranıyla FP olmuştur. 2004'ten 2009'a kadar %41,53 oy oranıyla AK Parti yönetiminde bulunan Kartal, 2009 ve sonrasında %44,89 oy oranıyla CHP yönetimine geçmiştir. Kartal genel seçimlerinde ise AK Parti birinci olarak çıkmaktadır (www.yerelnet.org.tr, 2016). Kartal yerel yönetiminin bu denli el değiştirmesinin nedeni, yukarıda da belirtildiği üzere Kartal'daki beldelerin başka ilçelere eklenmesidir. Görüleceği üzere Kartal'da halk, yerel seçimlerde CHP'yi birinci parti olarak çıkartırken genel seçimlerde AK Partiyi birinci parti olarak çıkarmaktadır.

Bu iki belediyenin gençlik politikalarının karşılaştırmalı olarak incelenmesinin sebeplerinin başında, Pendik ilçesinin Kartal'dan ayrılarak oluşmuş olması gelmektedir. Buna ek olarak, komşu belediyeler oldukları için nüfus yapılarının birbirine benzer özellikler göstermesi de bu belediyelerin tercih edilmesinin bir başka sebebidir.

Bu iki belediyenin ortak özellikleri yakın çevrede olmaları ve son yıllarda çevreden gelişerek gittikçe merkezileşen belediyeler olmalarıdır. Bu çalışmanın temel amaçlarından birisi de, Pendik ve Kartal Belediyelerinin sınırdaş olmalarına rağmen farklı siyasi partiler tarafından yönetilmeleri ve bunun sonucunda belediye bünyesinde hazırlanan gençlik politikalarında oluşan farklılaşmaların karşılaştırılmasıdır. Bu politikaların hangi parametrelerde ortaklıklar ve farklılıklar gösterdiğini anlamaya çalışmak da bu çalışmanın ana konularındandır.

Çalışma birbirine bağlantılı olarak şu sorular çerçevesinde yürütülmüştür:

- Yerel yönetimler reformu sonrası ve merkez-yerel arasındaki değişen güç ilişkileri sonucunda gençlik politikalarının belirlenmesinde yerel yönetimler ne kadar etkili olmaya başlamışlardır?
- Belediyeler yerel düzeyde gençlik politikalarını nasıl belirlemektedir? Bu bağlamda, hangi aktörler ile iş birliği yapmaktadırlar?

Çalışmanın yönteminde ise AK Parti ve CHP'nin gençlik politikalarına dair doküman analizinden sonra yerel düzeyde söz konusu politikaları belirleyen aktörlerle derinlemesine mülakat yapılmıştır. Yerel düzeydeki gençlik politikalarını belirleyen aktörler ile randevu alınarak görüşmeler gerçekleştirildi. Bu randevular alınırken çalışmanın amacından bahsedildiğinde hem AK Partili hem de CHP'li yöneticiler bu bilimsel çalışmaya katkı sağlamaya gönüllü olmuşlardır. Pendik ve Kartal ilçelerinde toplam 3 defa derinlemesine görüşmeler gerçekleştirildi. Bunlardan 1'i Kartal'da gerçekleştirilirken 2 tanesi ise Pendik'te gerçekleştirilmiştir. Görüşme yapılan kişilerin kurumlardaki yetki tanımları ise; "Belediyelerin müdürlüklerinde çalışanlar" olarak belirtilebilir.

GENÇLİK VE YEREL YÖNETİMLER ÜZERİNE YAPILAN ÇALIŞMALAR

Türkiye'nin gençlik çalışmaları ve gençlik politikaları adına yapılmış en derin çalışmalardan biri olan "Türkiye'de Gençlik Çalışması ve Politikaları" 2008 yılında Nurhan Yentürk, Yörük Kurtaran ve Gülesin Nemutlu tarafından çeşitli makale ve çalışmaların derlenmesiyle oluşturulmuştur. Gençlik politikaları üretim sürecine katkıda bulunmak için yerel

yönetimlerin ve sivil toplum kuruluşlarının harekete geçirilmesi ve onlarla iş birliği yapmayı merkeze alan bir çalışmadır. Gençlik politikalarının ve gençliği anlamak için toplumdaki iktidar ve gençlik ilişkisinin incelenmesi ve bu durumun gençliğin toplumsal inşasının koşulları ile birlikte incelenmesi gerektiği vurgulanmaktadır (Yentürk, Kurtaran ve Nemutlu, 2008).

“Gençlik Çalışmaları ve İstanbul’daki Yerel Yönetimler” çalışmasında belediyelerin gençlik hizmetlerini nasıl verdiği üzerinde durmuştur. Bu çalışmada da şu sorunla karşılaşılacaktır; Belediyelerce gençlere sunulan hizmetlerin nasıl bir ihtiyaç analizi üzerinden sağlandığı bilinmemekte, bu durum da çalışmanın eksik kalmasına sebep olmaktadır (Yentürk, Kurtaran ve Nemutlu, 2008).

Literatür incelemesine yerel yönetimler ile gençlik arasındaki ilişkiyi analiz eden çalışmalar ile devam edildiğinde, bu alanda yapılmış bir yüksek lisans tezi dikkat çekmektedir. Halim Baş (2016) tarafından yazılan “Yerel Yönetimlerin Gençlere Yönelik Hizmetleri: İstanbul Esenler Gençlik Merkezi Örneği” çalışmasında ise yerel yönetimlerin gençlere sunmuş olduğu hizmetler çerçevesinde hizmetlerin içeriğinin incelenmesi ve gençlik merkezlerinin faaliyetleri çalışılmıştır (Baş, 2016).

Yerel yönetimler ile gençlik arasındaki ilişkiyi analiz eden bir başka çalışma olarak Tarkan Oktay’ın (2017) “Gençliğe Yönelik Politika ve Uygulamalarda Yerel Yönetimlerin Rolü” de literatürde yer almaktadır. Bu çalışmada gençlerin toplumsal yaşama katılımı konusunda yerel yönetimlerin gençlerle ilgili politikalarının önemi üzerinde durulmuş ve uygulamaların odağı olan gençlerin yerel yönetim mekanizmalarına katılımı araştırılmıştır (Oktay, 2017).

Sözü edilen çalışmalara katkı sağlamak adına yapılmış olan bu çalışma, gençlik literatürüne aşağıda değinilen açılardan önemli bir katkı sağlayacaktır.

PENDİK BELEDİYESİNİN GENÇLİK POLİTİKALARI VE DİĞER KURUMLARLA İLİŞKİLERİ

Bu bölümde iktidar partisince yönetilen Pendik Belediyesinin gençlik politikalarını ve diğer gençlik platformlarıyla arasındaki ilişkiyi inceleyeceğim. Bu bölümün alt başlıklarında Pendik Belediyesi’nin gençlik politikalarını nasıl uyguladığı ve hangi müdürlüklerinin gençlik politikalarını uygulamakta sorumlu oldukları, ilgili müdürlüklerin kurumsal yapısı, Pendik’te gençlik politikalarıyla ilgilenen diğer kurumların (siyasi parti yerel teşkilatının gençlik kolları, gençlik vakıf ve dernekleri, ilçe gençlik ve spor hizmetleri müdürlüğü) belediyeyle ilişkileri gibi konular yer almaktadır.

Pendik Belediyesinin Gençlik Politikaları

Pendik Belediyesi’nin doğrudan gençlik politikalarını belirleyen müdürlüğü “Gençlik ve Spor Hizmetleri Müdürlüğü”dür. Belediyenin bu birimine ek olarak “Kültür İşleri Müdürlüğü” ve “Sosyal Destek Hizmetleri Müdürlüğü” de eklenebilir. Bu iki birim de gençlik politikalarının oluşmasına katkıda bulunmaktadır.

Gençlik ve Spor Hizmetleri Müdürlüğü dört birimden oluşmaktadır. Bunlar; Eğitim ve Kütüphane Birimi, Gençlik ve Spor Birimi, İdari ve İhaleli İşler Birimi, Spor Etkinlikleri Birimlerinden oluşmaktadır.

Kültür İşleri Müdürlüğü ise üç birimden oluşmaktadır. Bunlar, Kültürel Etkinlikler Birimi, Destek Hizmetleri Birimi ve Kurs Faaliyetleri Birimi’dir.

Sosyal Destek Hizmetleri Müdürlüğü ise; Aş Evi Birimi, Asker Aile Yardım Masası, Nakit Yardımları, Engelli Koordinasyon Merkezi, Cenaze ve Taziye Hizmetleri Birimi, Kadın

Koruma Evi Faaliyetleri, İstihdam Masası, Gönüllü Hizmetleri olarak sekiz bölümden oluşmaktadır (www.pendik.bel.tr, 2017).

Pendik Belediyesi'nin gençlik politikalarını doğrudan ya da dolaylı olarak belirlemede görevli bu üç müdürlüğün kısaca tanıtımını yaptıktan sonra bu müdürlüklerin gençlik alanındaki çalışmalarını ve projelerini müdürlük çalışanlarıyla yapmış olduğum derinlemesine mülakatları göz önünde bulundurarak tartışacağım.

Pendik Belediyesi'nin gençlik çalışmalarını doğrudan bir müdürlük ve dolaylı olarak da iki müdürlüğün yürütmesi, gençlerin çeşitli hizmetler alımı açısından avantajlı konumlarını göstermektedir. Gençlik ve Spor Hizmetleri Müdürlüğü'ne yüklenen misyon gençlik ve sporun genellikle sporu ile ilgilenme üzerine olmuştur. Müdürlüğün yapmış olduğu gençlik faaliyetlerinin çerçevesini ve kapsamını incelediğimizde de genel itibarıyla program ve faaliyetlerin spor odaklı olduğunu görmekteyiz. Bu durumu kurumun müdürü de mülakatta dile getirmiştir.

“Belediyenin bu noktadaki stratejisi şu; amatör spor kulüpleri ile alt yapıya önem veriyoruz. Sporda da alt yapının ne kadar devamlılığı olursa başarının da o kadar uzun vadeli ve istikrarlı olacağını düşünüyoruz. Dolayısıyla bizim kurumsal anlamda yaklaşımımız, skora değil spora yatırım yapıyoruz. Alt yapı yatırımı yapıyoruz. Pendik'te 60'a yakın antrenman sahası var. Bu sahalardan kim faydalaniyor? Mahalledeki amatör spor kulüpleri, mahallenin çocukları bunlar yararlanıyor. Mesele alt yapıyı desteklemek amatör ruhla da olsa onlara lojistik destek sağlamak.”

Pendik Belediyesi'nin gençlik faaliyetlerini yürüttüğü ikinci önemli müdürlük olan Kültür İşleri Müdürlüğü ise gençlerin genellikle spor faaliyetleri hariç diğer tüm gençlik çalışmalarını ilgilendirmektedir. Kültür İşleri Müdürlüğü olarak yapılan gençlik çalışmalarını kurumun müdürü şöyle dile getirmektedir:

“7 tane kültür merkezimizde etkinlik yapıyoruz. Müzik dinletileri, sinema gösterimi, çocuk tiyatroları, bazı kursları orada yapıyoruz. Özellikle Suriyelilere yönelik Türkçe dersi veriyoruz.”

Müdürlüğün genel anlamda gelen taleplere ve isteklere göre gençlik politikalarını belirlediğini görmekteyiz. Müdürün de dile getirdiği gibi *“Gençlerin ihtiyaç duydukları ve talep ettikleri kurum kültürüne uygun çalışmaları karşılamaya çalışıyoruz. İlçede bulunan kamu kurumlarından, sivil toplum kuruluşlarından ve gençlik oluşumlarından gelen olumsuzlukları karşılamaya çalışıyoruz.”*

Gençlerin toplumsal katılımına ve hizmetlerine dönük ihtiyaçlarının yanında onların değer ve kültürlerinin korunması ve geliştirilmesi alanlarında belediyelerin gençlere yerel düzeyde katkısı olmaktadır. Gençlik ve Spor Hizmetleri Müdürlüğü ile Kültür İşleri Müdürlüğünün bu politikayı benimsemesi bu konularda çeşitli gençlik faaliyetleri hazırlamasına neden olmuştur.

Bu faaliyetlerin içeriklerine bakıldığında Gençlik ve Spor Hizmetleri Müdürlüğü'nün “Gençlik Tarihi İle Buluşuyor” ve “Gençlik ve Fetih” programları ile Kültür İşleri Müdürlüğü bünyesinde hazırlanan “Değerler Eğitimi”, “Seminer Programları”, “Sohbet Programları (Ana hatlarıyla İslam Tarihi, İnanç Esasları, Sezai Karakoç'ta Diriliş Kavramı ve Diriliş Nesli, Sıyer-i Nebi, Tefsir Sohbetleri, Zamanı Kuran Kadınlar, Mesnevi Okumaları, Gelenekten Geleceğe)” gibi programlarını görmekteyiz.

Bu minvalde gençlerin kişilik oluşumunda en önemli faktörlerden biri olan değerler eğitimi önem verildiği ve bu çalışma ışığında gençlerin saygı, adalet, dürüstlük, özgüven gibi değerlerinin oturmasının sağlanmaya çalışıldığı sonucunu çıkartabiliriz.

Pendik Belediyesinin Kamu Kurumlarıyla İlişkileri

Pendik Belediyesi Gençlik ve Spordan Sorumlu Müdürü, kurumun diğer kamu kurumlarıyla ilişkisini şu şekilde açıklamaktadır:

“Pendik’te resmî kurum olarak İlçe Gençlik ve Spor Hizmetleri Müdürlüğü ile İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü ile yürüttüğümüz ortak çalışmalarımız var. Gençlere yönelik tüm eğitim ve sportif faaliyetlerimizde İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü ile yapılan iş birliği protokolüne göre hareket edip okullara yönelik rehberlik, kütüphane faaliyetleri, seminerler, Pendik okuyor, gençler soruyor ve okul spor şenlikleri gibi programlarla destekliyoruz. Ayrıca ilçemizin muhtarlarından gelen talepler üzerine belediye yönetimimizle irtibata geçip mahalledeki kültür merkezi, spor salonu, kütüphane, halı saha ve park alanları gibi çalışmalara ağırlık veriyoruz. İlçe muhtarlıklarından gelen talepler doğrultusunda belediyemizin faaliyetleri arttırılmaktadır.”

Pendik Belediyesinin gençlik politikaları bağlamında kamu kurumlarıyla aralarındaki koordinasyonun olumlu oluşu ilçedeki hizmet alan gençliğin memnuniyet derecelerinin artmasını sağlayacaktır. Bu memnuniyetle birlikte gençlerin toplumsal yaşama katılımı daha aktif hâle gelecek ve gençlerin yerel yönetimlerin karar mekanizmalarına katılımı hususunda önemli gelişimlerin olması söz konusu olacaktır.

Pendik Belediyesi’nin Parti Gençlik Kollarıyla İlişkisi

Pendik Belediyesi Gençlik ve Spor Müdürlüğü olarak siyasi parti gençlik kolları çalışmalarına ne tür bir hizmet verdikleri ve kendilerine hangi isteklerin geldiği sorulduğunda kurum müdürünün açıklaması şu şekilde olmuştur:

“Belediyemize daha çok kamp talepleri gelmekte gençlik faaliyetleri için. Bunun haricinde bir takım eğitim ve seminer faaliyetleri geliyor. Aynı zamanda da sportif aktiviteler için talepler gelmektedir. Vakıflardan daha çok talep gelmektedir. Siyasi parti gençlik kolları daha çok siyasi ve politik birtakım aktiviteleri ve etkinlikleri için belediyemizden talepleri oluyor. Daha çok salon konusunda istekleri oluyor.”

Pendik Belediyesi’nin Sivil Toplum Kuruluşlarıyla İlişkisi

Gençlik ve Spor Müdürlüğü’nün STK’ler ile ilişkilerinin çeşitli protokoller dâhilinde gerçekleştiğini ayrıca belirtmekte fayda var. Bu protokoller sayesinde yapılan gençlik çalışmalarının her iki kurum tarafından da ciddiyle uygulanması projelerin devamlılıklarını sağlamaktadır. Belediye Gençlik ve Spor Müdürlüğü’nün temsilcisi ile yaptığımız görüşme de STK’ler ile aralarındaki ilişkinin boyutlarını şöyle özetlemektedir:

“Gençlik ve sportif faaliyetlerde biz Pendik ilçe dâhilindeki bütün STK’lere bu noktada açığız. Bizimle iş birliği yapmak isteyen, bize herhangi bir projesi ve teklifi ile gelen STK’lere elimizden geldiğince destek vermeye çalışıyoruz. Örnek verecek olursak Pendik Kent Konseyi Sağlıklı Adım At proje kapsamında hafta sonları sahil bandında bir yürüyüş organize edelim dedi. Biz bunlara bu desteği sağladık. Yine Pendik’te Yedi Hilal Derneği aktif olarak birtakım gençlik ve spor faaliyetlerinde ortak protokol kapsamında yürüttüğü projeleri var onlara ortak projeler yürütüyoruz. Bu faaliyetlere örnek verecek olursak, Yaz Okulu projesi adı altında yürütmüş oldukları faaliyetleri var. Bu proje kapsamında projeye katılan gençlerle beraber yapmış oldukları organizasyonlar var. Futbol şöleni gibi. Biz de Belediye olarak onlara forma, saha ve spor malzemeleri tahsisi yapmaktayız.”

Belediyenin ortaklaşa faaliyet yürüttüğü STK’lere bakıldığında ise genel itibarıyla millî ve manevi değerlere önem veren ve belediyeyle aynı ideoloji etrafında birleşen STK’ler olduğunu görmektedir.

KARTAL BELEDİYESİNİN GENÇLİK POLİTİKALARI VE DİĞER KURUMLARLA İLİŞKİLERİ

Yerel yönetimlerin gençlik faaliyetleri ve bu faaliyetlerin uygulanması kapsamında Pendik Belediyesi'ndeki gençlik çalışmaları analizimden sonra bu bölümde de Kartal Belediyesi'nin gençlik ve gençlik politikalarından sorumlu müdürlükleri hakkında bilgi vermeye çalışacağım.

Kartal Belediyesi'nin gençlik politikaları alanında program oluşturma ve uygulama ile görevli olan müdürlük hakkında şunlar söylenebilir: Gençlik politikalarından sorumlu müdürlük, Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü'dür. Pendik Belediyesi'nde bu durum farklıydı. Kültür işleri ayrı, sosyal işler ayrı bir müdürlük olarak görev yapmaktaydı. Kartal Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü faaliyet alanı ise belediyenin amaç ve ilkelerine uygun, kültür ve sanat faaliyetleri ve sosyal hizmetleri planlamak, organize etmek ve sonuçlandırılmasını sağlamaktır. Kartal Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü'nün kurumsal yapısına ve işleyişine bir göz atalım. Müdürlük sorumluları, en tepe noktada belediye başkanı olmak üzere Kültür ve Sosyal İşlerden Sorumlu Belediye Başkan Yardımcısı ve onu da takiben müdür gelmektedir. Müdürlük kendi içinde bölüm yöneticileri ve yönetim temsilcilerinden oluşmaktadır. Müdürlük, yapmış olduğu faaliyetleri çeşitli bölümlere ayırarak çalışma alanlarının belirlenmesinde kolaylık sağlamıştır.

Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü, Kartal Belediyesi bünyesinde kültür, sanat faaliyetleri ve sosyal hizmetleri planlamak, organize etmek, yürütülmesini ve sonuçlandırılmasını sağlamak, belediye adına vatandaşlarımıza yönelik eğitim faaliyetleri düzenlemek ve semt kütüphaneleri açmakla yükümlüdür. Kültür ve sanat alanında panel, sempozyum, açık oturum, söyleşi, sergi, sinema gösterisi, müzik konserleri, anma günleri, halk konserleri, tiyatro, seminer ve imza günleri, festival, şenlik vb. faaliyetleri organize eder. Millî ve dinî anma günlerinde, günün amacına ve özelliklerine uygun anma programları düzenler. Eğitim alanında, vatandaşın bilgilendirilmesine yönelik eğitimler, meslek edindirme kursları düzenlemek, bu konuda faaliyet gösteren kurum ve kuruluşlarla iş birliği içerisinde kurslar açılmasına yardımcı olmakla yükümlüdür (<http://www.kartal.bel.tr>, 2017).

Kartal Belediyesinin Gençlik Politikaları

Kartal Belediyesi'nin gençlik politikaları hakkında derinlemesine bilgi edinme adına Pendik Belediyesi'nde olduğu gibi burada da derinlemesine mülakat yöntemi ile kurumun müdürüyle görüşülmüştür. Öncelikli olarak müdüre, kurumun işleyişi ve gençlik politikalarını nasıl belirlediklerini sordum ve aşağıdaki cevabı aldım:

“Normal şartlarda strateji geliştirme müdürlüğümüz var, bu müdürlük içinde kalkınma ajanslarıyla iş birliği yaparak Gençlik Kariyer Merkezi kurduk. Gençlerle ilgili etkinlikler kısmının da neredeyse tamamını Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğümüz yürütüyor. Bir de Kartal'da TAK adını vermiş olduğumuz Tasarım, Araştırma, Katılım konseptiyle gönüllü gençlerden oluşan oluşumumuz mevcut.”

Gençlik çalışmaları adına Kartal Belediyesi bünyesinde sadece Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü görev faaliyetlerini icra etmektedir. Müdürlüğün gençliğin toplumsal hayata ve karar alma mekanizmalarına katılımı hususunda yaptığı çalışmaları inceleyecek olursak müdürlük bünyesinde sadece gençliğin toplumsal katılımına yönelik faaliyetlerin olduğunu görmekteyiz. Gençlerin karar alma mekanizmalarına katılımı ise TAK oluşumu üzerinden belirli periyodik sıralamalar izlenerek düşünce paylaşımı şeklinde gerçekleştirilmektedir.

Gençlik hizmetlerine dair yapılan çalışmalar ise “Yelken Yaz Okulu”, “Eğitim Kursları (Keman, Bağlama, Gitar, TSM Korosu, Satranç, Halk Oyunları, Masa Tenisi, Mey-Ney, İngilizce, Bilgisayar, Tiyatro, Okuma-Yazma)”, “Sergi”, “Meslek Edindirme Kursları (El

Sanatları, Bilgisayar, Muhasebe, Aile Eğitimi, Aşçılık, Mefruşat, Modelistlik)” şeklinde daha çok kişisel gelişime ve spora dayalı faaliyetler olarak göze çarpmaktadır (<http://www.kartal.bel.tr>, 2017).

Ayrıca müdür kendisiyle yapmış olduğum derinlemesine görüşmede de belediyede eğitim hizmeti verilmeye başlandığını dile getirmektedir. Müdür bey şu ifadeleri kullanmıştır:

“Yeni çıkan KHK ile birlikte belediyelerinde dershanecilik verebilmesi durumu getirildi. Biz de belediyemiz de muhtemel bu yılın ikinci yarısında ancak yetiştirebiliriz. Bir kültür merkezimizde TEOG, LYS ve YGS derslerini vereceğiz. Halk eğitim merkezileri üzerinden yürütmeyeceğiz olması gerektiği gibi vereceğiz. Normal bir dersane nasıl ders veriyorsa biz de onu yapacağız. En az 15 tane dersliği olacak çok çok iyi hocaları kadromuza alacağız. Soruları bile bizim hocalarımız hazırlayacak.”

Kartal Belediyesi’nin dershanecilik çalışması başlatmış olması, ihtiyaç odaklı bir politika izlenildiğini göstermektedir.

Kartal Belediyesi’nin Kamu Kurumlarıyla İlişkileri

Gençlik politikaları bağlamında birbiriyle ilişki içerisinde olmaları gençlerin hizmet alımı bakımından son derece önemli bir durumdur. Her kurumun kendi çerçevesinde hazırlamış olduğu gençlik politikalarındaki farklılıklar gençlerin alacağı hizmetler bakımından eksiklik doğurmaktadır. Bu eksikliklerin giderilmesinin yollarından bir tanesi kurumlar arasında yaşanan ilişkinin sağlıklı bir seyir hâlinde devam etmesiyle olmaktadır. Kültür ve Sosyal İşler Müdürünün bu konudaki düşüncesi şu şekildedir:

“İlçe Gençlik ve Spor Müdürlüğüyle bağlantılarımız daha aktiftir. Yaz kursları yapıyoruz İlçe Spor Müdürlüğüyle. Yaz kurslarında yüzme, voleybol, futbol, basketbol gibi branşlarda iş birliği yapıyoruz. Diğer kamu kuruluşlarıyla çok fazla bir etkileşim içinde olduğumuzu söyleyemem. Millî Eğitim Müdürlüğüyle bizim rutin olarak yapmış olduğumuz toplantılar var. Millî Eğitim Müdürlüğü özellikle ortaokul çağındaki, lise çağındaki çocuklarla alakalı neler yapabilirizi sürekli masaya yatırıyoruz. Bunların haricinde de biz bireysel müdürlük olarak Kartal’da gençlerimize ne tür faaliyetler yapabiliriz ne tür iyileştirmeler yapabilirizi düşünüp değişik organizasyonlar yürütüyoruz. Halk Eğitim Müdürlüğü iş birliğiyle biz hobi, sanat ve meslek edindirme kursları veriyoruz. Kent konseyi İngilizce, matematik gibi dersler vermekte bizim kültür merkezlerimizde. Bu kurumlardan başka diğer kamu kuruluşlarıyla çok fazla bir etkileşim içinde olduğumuzu söyleyemem. Kamu kurumlarıyla çalışmaktansa kendi bireysel müdürlük olarak çalışmak daha iyi, verimi daha yüksek.”

Kartal Belediyesi’nin Parti Gençlik Kollarıyla İlişkisi

Parti gençlik kolları üyelerinin belediyeyle ilişkilerinin durumunu Belediye Müdürü şöyle açıklamaktadır:

“Belediye günümüzde iş kapısı hâline geldi. İnsanların çeşitli talepleri oluyor, biz bu talepleri İŞKUR’a yönlendiriyoruz. Bizler hepimiz devlet memuruyuz, bizlerin siyasi görüşü olmaz, olmamalı. Gençlik kolları bizden gerek AK Parti gerek CHP gerek MHP gerek HDP hepsi için söylüyorum ben, onların bizden daha çok salon talepleri olur. Biz bu konuda onlara yardımcı oluruz. Belli zamanda kamp talep ederler ki bu süreç direkt başkan üzerinden yürür bize gelmez ve bizler de o konulara çok fazla giremeyiz. Okul müdürleriyle ilişkimiz Millî Eğitim Müdürlüğü aracılığıyla iyidir. Okul müdürlerinin daha çok talepleri olur bizden, bizler de o taleplere karşılık veririz. Bizden değişik zamanlarda tiyatro oyunları isterler. Tüm müdürler değil, bazı müdürler gelir bu taleplerle bizlere. Yıl sonu gösterisi için sahne, ses sistemi vb. gibi şeyler. Ve bizim belediye başkanımız da sağolsun gelen her isteği bir şekilde karşılıyor. Başkanımızın önceliği çocuklar ve gençler.”

Siyasi parti gençlik kollarıyla ilişkilere bakıldığında gelen isteklerin büyük bir kısmının doğrudan Belediye Başkanı ile çözüldüğünü görmekteyiz. Bu durum tehlikeli sonuçlar doğurabilir. Belediye Başkanı'nın düşüncesini benimsemeyen bir siyasi parti mensubunun ya da STK temsilcisinin isteklerinin çözülmeyeceği anlamını taşıyabilir.

Kartal Belediyesi'nin Sivil Toplum Kuruluşlarıyla İlişkisi

Kartal'daki gençlik STK'lerinin aktifliği durumunu ve bu STK'lerin belediyeyle olan ilişkisini belediye müdürü şu şekilde açıklamaktadır:

“Kartal'da TAK adını vermiş olduğumuz Tasarım, Araştırma, Katılım konseptiyle gönüllü gençlerden oluşan oluşumumuz mevcut.”

Bu STK haricinde diğer STK'lerin belediyeyle olan ilişkisini ise Belediye Müdürü şöyle açıklamaktadır:

“Arz talep meselesi. Derneklerin gençlerle alakalı yapmak istedikleri projeleri var. Derneklerin hem kendi gençliğiyle ilgili hem de Kartal'ı bütüncül bir çerçevede değerlendirerek bazı projeler geliştiriyorlar ve bunun için bizden destek istiyorlar, bizler de bunlara yardımcı oluyoruz. Derneklerden gelen talepleri karşılıyoruz sadece. Bizler de elimizdeki imkânlar dâhilinde isteklere cevap veriyoruz. En büyük istek gezidir. Gezi talep ediyorlar bizden. Konya-Hacı Bektaş, Edirne, Çanakkale gibi gezileri talep ediyorlar. Hepsine de bir şekilde ulaşmaya çalışıyoruz. Ayrıca dernekler toplanıyor ve biz futbol turnuvası yapacağız diyorlar, bizler onlara yardımcı oluyoruz.”

Gençlik STK'lerinin belediyeden isteklerinin geri çevrilmediğini ve eldeki imkânlar çerçevesinde isteklerin giderildiği söylenmektedir. Belediyenin STK'ler ile arasında olumlu bir ilişkiden bahsetmek mümkündür. Gençlerin sporsal ve diğer etkinlikler bakımından isteklerinin karşılanması onları belediyeye daha da yakınlaştıracaktır.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Türkiye, 2000'li yılların başı itibarıyla, ekonomiden kültürel alana, siyasal alandan toplumsal alana birçok değişim ve dönüşüm süreci içerisine girmiştir. Bu değişim ve dönüşüm sürecinin en belirgin olarak hissedildiği alanlardan birisi de “gençlik”tir. Yaşanan bu farklılaşma ve değişim/dönüşüm süreçleri hem sivil toplumu hem de siyasi aktörleri konuyla ilgili çeşitli hazırlıklar yapmaya sevk etmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 14.üncü maddesi gençlikle ilgili hizmetlerin yapılması adına yerel yönetimlere açık bir yetki vermektedir. Yerel yönetimler bu yetkiyi kullanarak gençlik hizmetleri çalışmalarını birlikte gençlik politikalarını belirlemektedir. Yerel yönetimler gençlik politikalarını belirlerken merkezî yönetimler ile aralarında dikey bir ilişki oluşmaktadır. Bu dikey ilişki sayesinde merkezin belirlemiş olduğu gençlik politikaları yerelde uygulanmaktadır. Bu çalışma bahsetmiş olduğum durumu net bir şekilde ortaya koymaktadır.

Pendik ve Kartal belediyelerinin örnek olarak seçilmesinin sebebi, Pendik'in Kartal'dan ayrılarak ilçe statüsü kazanması suretiyle birbirleri ile sınırdaş ilçe olmalarıdır. AK Parti tarafından yönetilen Pendik'te gençlik hizmetleri çeşitlilik arz ederken, CHP'li Kartal Belediyesinde aynı çeşitlilikten söz edilememektedir. AK Partinin gençlik politikaları çerçevesinde Pendik Belediyesi gençlik hizmetlerine; eğitim, kültür, sanat ve sporun yanında bir de bireyi dinî ve ahlaki açıdan yetiştirecek programlar eklerken; CHP'li Kartal Belediyesi CHP'nin merkez politikalarını baz alarak gençlik hizmetlerini kültür, sanat, eğitim ve sporla sınırlandırmaktadır.

Türkiye'nin iktidar ve ana muhalefet partilerinin yerel yönetim gençlik politikaları, bu iki partinin gençlik politikaları belirlenirken kamu kurumları ve sivil toplum örgütleriyle olan ilişkileri incelenerek çeşitli bulgulara ulaşılmıştır. Yerel yönetimler nezdinde gençliğe bakış açısını irdelerken her iki yerel yönetim organlarının kendi ideolojisi etrafındaki gençlik kitlesine önem atfettiğini dile getirmeliyiz.

Sonuç olarak, merkezi aktörlerin ve yerel düzeydeki temsilcilerinin gençlik politikaları bütün yönleriyle incelenip gençlik politika yapıcılarının süreçleri, koordinasyonları ve mobilizasyonları üzerine izlenilen yol tartışılmıştır.

Avrupa Birliği Bakanlığı AB Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı bünyesinde yapılan Eylem 1.2 projesine başvuru sayısının oldukça yüksek olduğunu belirtmekte yarar vardır. Bunun bu denli yüksek olmasının nedeni ise gençlerin kendi yerellerindeki problemlerle ilgili olduğunu göstermektedir (Yentürk, Kurtaran ve Nemutlu, 2008: 151-158). Bunun da anlamı, gençler yerelde politika yapım sürecine dâhil edilmemekte ve bunun üzerine kendilerinin, gençlerin odağı olan gençlik projeleri yazarak dertlerini anlatmaya çalışmaktadırlar. Gençlerin dinamikliği karşısında belediyelerin de dinamik organizasyon ve süreçler oluşturması, gençlere yönelik hizmetlerdeki kritik başarı unsuru durumundadır. Belediyeler, gençlikle ilgili faaliyetlerde temel uygulayıcı olmanın yanında, kentteki diğer kamu, özel ve sivil toplum aktörleri arasında iş birliği ortamı oluşturarak gençlik konusundaki çabaları daha etkin bir düzeye taşıma imkânına ve sorumluluğuna sahiptir (Oktay, 2017: 335).

KAYNAKÇA

ACAR, İ. –Pendik Belediyesi Gençlik ve Spor Hizmetleri Müdürü-, “Belediye Gençlik Hizmetleri”, Görüşme, İstanbul, (24.08.2017).

BAŞ, Halim (2016), “Yerel Yönetimlerin Gençlere Yönelik Hizmetleri: İstanbul Esenler Gençlik Merkezi Örneği”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

KARTAL REHBERİ (t.y.), “Kartal İlçesinin Tarihi”, E-Haber, <http://www.kartal.bel.tr/tr/kartalrehberi/KartalHakkinda.aspx> (Erişim Tarihi: 29.12.2017).

KARTAL BELEDİYESİNİN TARİHİ (t.y.), “Nüfusu ve Yerel Seçim İstatistikleri”, E-HABER, <https://www.yerelnet.org.tr/ilceler/ilce.php?ilceid=198652> (Erişim Tarihi: 15.02.2018).

OKTAY, Tarkan, (2017). “Gençliğe Yönelik Politika ve Uygulamalarda Yerel Yönetimlerin Rolü”. Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi. S.6.(3), ss.309-336.

PENDİK REHBERİ (2015), “Pendik İlçesinin Tarihi”, E-HABER, <https://www.pendik.bel.tr/sayfa/detay/pendik-tarihi> 29 (Erişim Tarihi: 29.12.2017).

PENDİK BELEDİYESİNİN TARİHİ (t.y.), “Pendik Belediyesinin Yerel Seçim İstatistikleri”, E-HABER, <https://www.yerelnet.org.tr/belediyeler/belediye.php?belediyeid=128394> (Erişim Tarihi: 15.02.2018).

PENDİK REHBERİ (2015), “Pendik Belediyesinin Tarihçesi ve Nüfus Yapısı”, <http://www.pendik.gov.tr/tarihce> (Erişim Tarihi: 15.02.2018).

SİNCANLI, N. –Pendik Belediyesi Kültür İşleri Müdürü-, “Belediye Gençlik Politikaları”, Görüşme, İstanbul, (24.08.2017).

UÇAR, A. –Kartal Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürü-, “Belediye Gençlik Politikaları”, Görüşme, İstanbul, (20.08.2017).

YENTÜRK, N., Y. KURTARAN ve G. NEMUTLU (2008), “Türkiye’de Gençlik Çalışması ve Politikaları”, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2.Baskı.

5393 sayılı Belediye Kanunu, (13.07.2005 tarih ve 25874 sayılı Resmi Gazete).